

सैनिक कल्याण विभागाच्या कल्याणकारी निधीमधून राबविण्यात येणाऱ्या विविध योजना

अ. क्र.	मदतीचे कारण/योजना	रक्कम
१.	चरितार्थासाठी आर्थिक मदत	
(क)	विधवा व ६५ वर्षांवरील माजी सैनिकांना कोणतेही उत्पन्नाचे साधन नसलेस व अनाथ पाल्यासाठी.(एक वर्षासाठी)	रु. २०००/- ते रु.३०००/- दरमहा एक वर्षासाठी किंवा एका वर्षासाठी एक वेळेस एकरकमी रु. २००००/- ते ३००००/-
(ख)	माजी सैनिकांचे मृत्युनंतर त्याचे विधवा पत्नीस (एक वर्षासाठी किंवा कुटुंब निवृत्ती वेतन सुरु होईपर्यंत)	रु. २०००/- दर महा
२.	मुलीच्या लग्नासाठी	
(क)	माजी सैनिकांच्या एका मुलीला	रु. १०,०००/-
(ख)	५० टक्क्यापेक्षा जादा अपंगत्व असलेल्या माजी सैनिकांच्या दोन मुलींना प्रत्येकी	रु. १२,०००/-
(ग)	विधवेच्या दोन मुलींना प्रत्येकी	रु. १६,०००/-
(घ)	युध्दविधवेच्या सर्व मुलींना प्रत्येकी	रु. ३०,०००/-
(च)	माजी सैनिक/विधवेच्या मृत्यु पश्चात त्याचे सर्व अविवाहीत मुलींना प्रत्येकी	रु. ३०,०००/-
३.	वैद्यकीय मदत	
(क)	अपंग सैनिकास तिचाकी/व्हील खुर्ची	रु. ८,०००/- व स्वयंचलीत मशीनसाठी वेगळे अनुदान रु १५०००/- पर्यंत (एकच वेळा)
(ख)	अपंग माजी सैनिक/ कुटुंबियांना कुबडी तसेच इतर वैद्यकीय उपकरणासाठी	प्रत्यक्ष येणा-या खर्चाइतकी आर्थिक मदत
(ग)	गंभीर शस्त्रक्रियेनंतर देखभालीसाठी पुनरावर्ती खर्चासाठी	रु. १०००/- द.म. किंवा रु. १००००/- एक वर्षासाठी.
(घ)	५० % अपंग /मतिमंद पाल्यांना आर्थिक मदत	
(i)	औषधोपचार	रु. ३००/- दर महा
(ii)	शाळेत जाणा-या मुलांसाठी	रु. २००/- दर महा
(iii)	कौशल्य वाढविण्याच्या प्रशिक्षणासाठी	रु. ६००/- दर महा
(iv)	स्वयंरोजगारासाठी	बँक/वित्तिय संस्थेकडून घेतलेल्या कर्जाच्या ५० % किंवा जास्तीत जास्त रु. ३४,०००/- यापैकी जे कमी असेल तितके अनुदान
(च)	पॅराप्लेजीक सेंटर खडकी, पुणे येथे उपचार घेत असलेल्या अपंग माजी सैनिकांना	रु. २,०००/- दर महा

अ. क्र.	मदतीचे कारण/योजना	रक्कम
४.	शैक्षणिक मदत (माजी सैनिकांच्या पाल्यांसाठी)	
(क)	शालेय/उच्च माध्यमिक शिक्षणासाठी - (शासन मान्य विना अनुदानित शिक्षण संस्थेत शिक्षण घेत असलेल्या पाल्यांसाठी शैक्षणिक शुल्क, पुस्तके, वह्या व गणवेश इत्यादि करीता)	रु. २०००/- पर्यंत दर वर्षी.
(ख)	शासनमान्य विना अनुदानित महाविद्यालयातील सर्व शाखांमध्ये शिक्षण घेणा-या माजी सैनिकांच्या पाल्यांना आर्थिक मदत	शासनाने ठरवून दिल्याप्रमाणे शैक्षणिक शुल्का इतके किंवा जास्तीत जास्त रु. ७०००/-
(ग)	शासकीय अनुदानित/विना अनुदानित व्यावसायिक महाविद्यालयात इंजिनियरिंग, मेडिकल व बिझनेस मॅनेजमेंट इत्यादि व्यावसायिक अभ्यासक्रम BCA, BBA, B.Ed., B.P.Ed., B.Sc.(Agri) आणि B.Sc.(Computer Science) अभ्यासक्रम वगळून) शिक्षण घेणा-या पाल्यांना आर्थिक मदत	पदवी/पदव्युत्तर अभ्यासक्रम - रु. २०,०००/- पदवीका अभ्यासक्रम - रु. १०,०००/- (D. Ed व्यतिरिक्त) वैद्यकीय अभ्यासक्रम - रु. ४०,०००/- (MBBS, BDS, MD)
(घ)	शासकीय /अनुदानित/विना अनुदानित व्यावसायिक महाविद्यालयात BCA, BBA, B.Ed., B.P.Ed., B.Sc.(Agri) आणि B.Sc.(Computer Science) अभ्यासक्रम शिकणा-या माजी सैनिकांच्या पाल्यांना पदवी/पदव्युत्तर अभ्यासक्रमासाठी आर्थिक मदत	रु. १०,०००/- वार्षिक
(च)	शासकीय /अनुदानित/विना अनुदानित व्यावसायिक महाविद्यालयात D.Ed./D.T.Ed हा अभ्यासक्रम शिकणा-या माजी सैनिकांच्या पाल्यांना आर्थिक मदत	रु. ६,०००/- वार्षिक
(छ)	शिष्यवृत्ती/विद्यावेतन	
१)	शालांत परीक्षा (१० वी) किमान ६०% गुणाने उत्तीर्ण पाल्यांना :-	
(अ)	पहिल्या १५ पाल्यांना	रु. २५००/- दर वर्षी.
(ब)	त्यानंतरच्या गुणवत्तेनुसार १६ ते ३० पाल्यांना	रु. २०००/- दर वर्षी.
(क)	त्यानंतरच्या गुणवत्तेनुसार ३१ ते पुढील सर्व पाल्यांना	रु. १५००/- दर वर्षी
२)	इयत्ता १० वी १२ वी मध्ये ६०% गुणानी उत्तीर्ण होऊन अभियांत्रिकी व तत्सम पदविका अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेणा-या सर्व पाल्यांना	रु. २५००/- दरवर्षी
३)	उच्च माध्यमिक परीक्षा (१२ वी) किमान ६०% गुणाने उत्तीर्ण पाल्यांना :-	
(अ)	वैद्यकीय/अभियांत्रिकी/आयुर्वेदिक सर्व पाल्यांना	रु. ५,०००/- वार्षिक.
(ब)	कला/वाणिज्य/विज्ञान/अद्यापक विद्यालय /अद्यापक महाविद्यालय/ विधी/ पदविका व इतर तांत्रिक शैक्षणिक अभ्यासक्रम सर्व पाल्यांना	रु. २५००/- वार्षिक.
४)	पदवी परीक्षेमध्ये ६० % गुण मिळवून पुढील शिक्षण घेणा-या माजी सैनिकांच्या सर्व पाल्यांना	रु. ६,०००/- वार्षिक.
५)	पी.एच.डी./तत्सम अभ्यासक्रमासाठी प्रत्येक जिल्ह्यातील पहिल्या १० पाल्यांना	रु. १२,०००/- वार्षिक.
६)	इयत्ता १२ वी च्या परीक्षेमध्ये ६०% पेक्षा ज्यास्त गुण मिळवून पुढे परराज्यात व्यावसायिक शिक्षण घेणा-या माजी सैनिक/विधवांच्या पाल्यांना	(अ) पदवी - रु. ५०००/- वार्षिक (ब) पदव्युत्तर - रु. ६०००/- वार्षिक (क) पदविकासाठी - रु. २५००/- वार्षिक
ज)	परदेशात शिक्षण घेणा-या माजी सैनिकांच्या पाल्यांना आर्थिक मदत	रु. ५०,०००/- एकरकमी दरवर्षी (तीन वर्षापर्यंत)

अ. क्र.	मदतीचे कारण/योजना	रक्कम
(झ)	परराज्यात शासकीय /अनुदानित/विना अनुदानित व्यावसायिक महाविद्यालयात इंजिनियरिंग, मेडिकल व बिझनेस मॅनेजमेंट इत्यादि व्यावसायिक अभ्यासक्रम (BCA, BBA, B.Ed., B.P.Ed., B.Sc.(Agri) आणि B.Sc. (Computer Science) अभ्यासक्रम वगळून) शिक्षण घेणा-या पाल्यांना आर्थिक मदत	पदवी/पदव्युत्तर अभ्यासक्रम - रु. २०,०००/- पदवीका अभ्यासक्रम - रु. १०,०००/- (D. Ed व्यतिरिक्त) वैद्यकीय अभ्यासक्रम - रु. ४०,०००/- (MBBS, BDS, MD)
(घ)	परराज्यात शासकीय /अनुदानित/विना अनुदानित व्यावसायिक महाविद्यालयात BCA, BBA, B.Ed., B.P.Ed., B.Sc.(Agri) आणि B.Sc.(Computer Science) अभ्यासक्रम शिकणा-या माजी सैनिकांच्या पाल्यांना पदवी/पदव्युत्तर अभ्यासक्रमासाठी आर्थिक मदत	रु. १०,०००/- वार्षिक
(च)	परराज्यात शासकीय/अनुदानित/विना अनुदानित व्यावसायिक महाविद्यालयात D.Ed./D.T.Ed हा अभ्यासक्रम शिकणा-या माजी सैनिकांच्या पाल्यांना आर्थिक मदत	रु. ६,०००/- वार्षिक
(ण)	एन डी ए मध्ये प्रवेश मिळालेल्या माजी सैनिकांच्या पाल्यांना पॉकेट मनी	
(१)	अधिका-यांचे पाल्य	भोजन व निवास शुल्काच्या ५० %
(२)	जे.सी.ओ. चे पाल्य	भोजन व निवास शुल्काच्या ७५ %
(३)	इतर रँकचे पाल्य	भोजन व निवास शुल्काच्या १०० %
(ण)	एस पी आय, औरंगाबाद मध्ये प्रवेश मिळालेल्या माजी सैनिक पाल्यासाठी भोजन व निवासाच्या शुल्कासाठी	रु. ३२,०००/-
(त)	एन.डी.ए./आय.एम.ए/ओ.टी.ए/तत्सम मध्ये प्रवेश मिळालेल्या माजी सैनिकांच्या पाल्यांना प्रोत्साहनासाठी	रु. ५०,०००/-
(थ)	स्पर्धात्मक परीक्षांची तयारीसाठी माजी सैनिक/पाल्य	शैक्षणिक शुल्काच्या ५०% किंवा रु. ५०००/- यापैकी जे कमी असेल ती रक्कम.
(द)	शासन मान्य खाजगी कोर्स माजी सैनिक /पत्नी/विधवा/पाल्य यांना शैक्षणिक खर्चासाठी	रु. ६०००/-पर्यंत
ध)	माजी सैनिकांच्या पाल्यांच्या संगणक कोर्ससाठी :-	
(१)	६ महिन्याचा कोर्स केल्यास	रु. ४०००/- पर्यंत
(२)	६ महिन्यापेक्षा जास्त व ०१ वर्षापेक्षा कमी कालावधीच्या कोर्ससाठी.	रु. ६०००/- पर्यंत
(३)	१ वर्ष कालावधीच्या कोर्ससाठी	रु. ८०००/- पर्यंत
(न)	सैनिकी शाळेत शिकणा-या माजी सैनिकांच्या पाल्यांना :-	
(१)	सैनिकी शाळा, सातारा/राष्ट्रीय भारतीय सैन्य कॉलेज, डेहराडून	रु. ३२०००/- पर्यंत वार्षिक
(२)	महाराष्ट्रातील इतर शासनमान्य सैनिकी शाळा	रु. १५०००/- पर्यंत वार्षिक
(च)	ग्रामसेवक / शिक्षण सेवक पदासाठी लागणारी शैक्षणिक अहर्तता पूर्ण करणा-या माजी सैनिकांना शैक्षणिक खर्चाची प्रतिपूर्ती	रु. ५०००/- पर्यंत वार्षिक
(छ)	केंद्र व राज्य शासनाच्या सेवेत IAS/IPS तसेच वर्ग-अ श्रेणीच्या नियुक्त झालेले माजी सैनिक/विधवा व त्यांच्या पाल्यांनी स्पर्धा परीक्षेचे कोचिंग हे शासनमान्य सस्थेकडून घेतले असल्यास प्रोत्साहन म्हणून आर्थिक मदत.	रु. २५,०००/-

अ	मदतीचे कारण/योजना	रक्कम
५.	स्वयंरोजगार	
(क)	स्वयंरोजगाराचे प्रशिक्षण घेणाऱ्या माजी सैनिकांना	रु. ३०००/- पर्यंत
(ख)	स्वयंरोजगारासाठी वित्तसंस्थेकडून घेतलेल्या कर्जाच्या ५०% किंवा जास्तीत जास्त	प्रकल्पाच्या ५०% किंवा जास्तीत जास्त ३ लाख
(ग)	स्वयंरोजगार प्रवर्तक कमिशन	प्रकल्पाच्या रक्कमेच्या ३% किंवा रु. ६०००/- यापैकी जी रक्कम किमान आहे तेवढे मानधन.
(घ)	माजी सैनिकांच्या पाल्यांना वाहन प्रशिक्षणासाठी	रु. १०००/- पर्यंत
(च)	माजी सैनिक पत्नी/विधवा यांचे बचत गटांच्या स्वयंरोजगार प्रकल्पासाठी	प्रकल्पाच्या ५०% किंवा जास्तीत जास्त १० लाख
(छ)	जिल्हा सैनिक कल्याण अधिकारी द्वारा पुरस्कृत व नाबार्ड किंवा जिल्हा ग्रामीण यंत्रणेद्वारा मान्यता प्राप्त अनुभवी स्वयंसेवी संस्थांना महिला बचत गट स्थापन करण्याकरीता दिलेल्या सहयोग/मार्गदर्शनासाठी.	रु. ८०००/- तीन टप्प्यात
६.	इतर अर्थसहाय्य	
(क)	युद्धात/ मोहिमेत धारातीर्थी पडलेल्या सैनिकांच्या वारस/ अवलंबितांना एकरकमी	रु. ४०,०००/-
(ख)	सेवारत सैनिक दिवंगत झाल्यास त्याच्या वारसांना	रु. ७५,०००/- एकरकमी.
(ग)	सेवारत सैनिकास अपंगत्व आल्यास (Physical Casualty)	
(i)	२०% ते ५०% अपंगत्व	रु. ४०,०००/- एकरकमी.
(ii)	५०% पेक्षा जास्त अपंगत्व	रु. ७५,०००/- एकरकमी.
(घ)	६५% पेक्षा जास्त अंधत्व आलेल्या माजी सैनिकास	रु. २०००/- दर महा.
(च)	अंत्यविधीसाठी	रु. १०,०००/-
(छ)	युद्ध विधवा आणि शौर्यपदक धारकांना (चक्र सिरीज) राज्य परिवहन मंडळाच्या बसेस मध्ये २५०० कि.मी. विनामुल्य प्रवास सुविधा/ खर्चासाठी.	युद्ध विधवांना शहिद सन्मान योजना व शौर्यपदक धारकांना एस. टी. च्या निमआराम बसच्या सुधारित भाडे दराप्रमाणे
(ज)	MSCIT कोर्स करणाऱ्या माजी सैनिक/विधवा यांना	रु. २५००/-
(झ)	असाधारण अडचणीच्या वेळी तातडीची आर्थिक मदत	रु. ५०० ते १००००/- पर्यंत
(ट)	विविध क्षेत्रांत उल्लेखनिय कामगिरी करून देशाची तसेच राज्याची प्रतिष्ठा वाढविणाऱ्या माजी सैनिक/पत्नी/मुले यांच्यासाठी विशेष गौरव पुरस्कार:-	
(१)	राष्ट्रीय पातळीवर बहुमोल कामगिरी करणाऱ्यास	रु. १००००/- एक रकमी
(२)	आंतरराष्ट्रीय पातळीवर बहुमोल कामगिरी करणाऱ्यास	रु. २५०००/- एक रकमी
(३)	१० वी व १२ वीच्या बोर्डाच्या परीक्षेमध्ये ९०% पेक्षा जास्त गुण मिळविणाऱ्या १० विभागीय मंडळातून प्रत्येकी पाच पाल्यांना	रु. १००००/- एक रकमी
(४)	पदवी किंवा पदव्युत्तर शिक्षण घेत असलेल्या विद्यापिठात सर्व प्रथम क्रमांकाचे उत्तीर्ण झाल्यास माजी सैनिक/पत्नी/पाल्य यांना	रु. १००००/- एक रकमी
(५)	IIT, IIM, AIIMS अशा नामवंत व ख्यातीप्राप्त संस्थामध्ये प्रवेश मिळालेल्या माजी सैनिक/ विधवा यांच्या पाल्यांना	रु. २५०००/- एक रकमी
(ठ)	छात्रपूर्व प्रशिक्षण केंद्र, नाशिक येथे प्रशिक्षण घेणाऱ्या माजी सैनिकांच्या पाल्यांना.	छात्रपूर्व प्रशिक्षण केंद्राच्या निर्धारित शुल्का इतके किंवा जास्तीत जास्त रु. ५०००/-
(ड)	PRTC, सातारा/MSTC, कोल्हापूर येथे प्रशिक्षण घेणाऱ्या माजी सैनिक पाल्यांना	शुल्काच्या ५०% किंवा रु. २०००/- यापैकी जे कमी असेल ते

७. घरकुलासाठी		
(क)	१.४.१९९७ पूर्वी युद्धात/मोहिमेत धारातीर्था पडलेल्या सैनिकांच्या विधवांना.	
(ख)	युद्धात/मोहिमेत धारातीर्था पडलेल्या सैनिकांच्या विधवांना (दिनांक १.४.१९९७ नंतर कामी आलेल्या)	
(ग)	सैन्य सेवेत सेवारत असताना युद्धजन्य परिस्थिती व्यतिरिक्त कारणानी (Physical Casualty) मृत्यु पावलेल्या सैनिकांच्या विधवांना (दिनांक ३१.५.२००१ नंतर कामी आलेल्या)	रु. १,५०,०००/-
(घ)	माजी सैनिकांना घरबांधणीसाठी किंवा सदनिका खरेदीसाठी	
(च)	माजी सैनिक विधवा यांना घरबांधणीसाठी किंवा सदनिका खरेदीसाठी	रु. ५०,०००/-
(छ)	६५% पेक्षा जास्त अपंगत्व आलेल्या माजी सैनिकांना अपंगत्व सुसहय करण्यासाठी घरात बदल करण्यासाठी	रु. ५०,०००/- पर्यंत

टीप : वरील योजनांचा/सवलींचा लाभ घेण्यासाठी माजी सैनिक मुळचा/कायमचा महाराष्ट्र राज्याचा रहिवाशी असणे आवश्यक आहे किंवा मुळ रहिवाशी नसल्यास सैन्य सेवा निवृत्तीनंतर महाराष्ट्रात कमीत कमी १५ वर्षे वास्तव्याचे अधिनिवास प्रमाणपत्र(Domicile Certificate) असणे आवश्यक आहे. सदर योजनांचा लाभ घेण्यासाठी आपल्या संबंधित जिल्हा सैनिक कल्याण कार्यालयाशी संपर्क साधावा.

टीप :- भारत सरकार, रक्षा मंत्रालय (माजी सैनिक कल्याण विभाग) पत्र क्र. 17 (11) 2018/WE/D(Res-1) दि. 07 मार्च 2019 अन्वये निवृत्ती वेतन मिळत नसलेल्या माजी सैनिक / माजी सैनिक विधवा यांना भारत सरकार, रक्षा मंत्रालय द्वारे ECHS चे सदसत्व देण्यासाठी मंजूरी देण्यात आलेली आहे. त्यामुळे त्यांना ECHS द्वारे आवश्यक त्या वैदयकीय सुविधा प्राप्त होणार असलेने सैनिक कल्याण विभागाच्या कल्याणकारी निधीतून देण्यात येणारी वैदयकीय आर्थिक मदत दिनांक 01 ऑक्टोबर 2020 पासून बंद करण्यात आलेली आहे.

